СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 76. Джерзи Сіти, Н. Дж., вівторок, 2 квітня 1935. VOL. XLIII. No. 76. Jersey City, N. J., Tuesday, April 2, 1935. THREE CENTS

СТАНОВИЩЕ УРЯДУ ДО ВІЙНИ

ЛЕКСИНГТОН (Кентокі). — Сенатор Най, котрий є головою сенатської комісії для фабрикації амуніції, заявив тут у публичній промові, що президент Рузвелт рішений не пускати Америки до війни за всяку ціну.

Сенатор заявив, що мирова ситуація в світі дуже хитка. На випадок війни Америка мусить приготовити відповідні закони про невтральність. Уряд мусить постаратися, щоб воюючі держави гарантували Америці права невтральної держави. Минула війна навчила Америку, як легко через цю невтральність попасти у війну. Якщо цього буде вимагати добро краю, Америка повинна закинути бажання зарібків у часі війни через виріб амуніції. Америка могла би піти навіть так далеко, що могла заборонити вживати американських кораблів до воження матеріялів, призначених до війни, або навіть до воження якихнебудь товарів, призначених для воюючих держав. Мала би теж обмежити видавання пашпортів на виїзд у смуги війни.

Сенатор Най казав, що конгрес уже думає над тим, щоб того роду засади вкласти у відповідні закони про евентуальну війну. З Вашингтону доносять, що члени сенатського комітету для фабрикації амуніції вже виробили проекти, які мають на цілі задержати невтральність Америки на випадок війни.

ТИМЧАСОВИЙ МИР ЗДЕРЖУЄ ВУГЛЕВИЙ СТРАЙК.

ВАШИНГТОН. — Страйку майнерів мягкого вугля, що мав початися з закінченням контракту між майнерами й власниками копалень, себто дня 1-го квітня, в той час не буде, бо за посередництвом Краєвої Ради Промислових Відносин власники копалень згодилися продовжити майнерам теперішній контракт до 16-го червня.

Представники майнерів та власники мають за той час виробити плян нового контракту, котрий має ввійти в життя в половині червня.

УРЯД НЕ ДОЗВОЛЯЄ НА ПІДВИШКУ ЗАЛІЗНИЧИХ ОПЛАТ.

ВАШИНГТОН. — Комісія Міжстейтової Торговлі відкинула просьбу залізничих підприємств підвищити їм залізничі оплати за перевіз товарів на 10 процентів.

Одначе комісія дозволила збільшити заплати за перевіз деяких товарів з огляду на виняткові обставини.

ЗНОВУ ВИБУХИ БОМБ У КОПАЛЬНЯХ.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — У копальні підприємства Ґлен Алден Ковл Ко. у Плимуті вибухла в неділю в ночі бомба. Вибух ушкодив поважно машинерію до тягнення з копальні возів, наладованих вуглям.

Уряд почав строге слідство над підкладанням бомб.

Про підложення бомби в копальні доносять теж з Берниса, Па. Вибух зіпсув машину до піднимання тягарів з копальні. Копальня не буде працювати, поки не вставлять нової машини.

ВАЖНЕ МЕДИЧНЕ ВІДКРИТТЯ.

ІТАКА (Ню Йорк). — Корнельський університет подає до відома, що Джеймс Самнер та Стейсі Ґовел, професори Медичної Колеґії цього університету, потрафили вперше ізолювати (відділити від інших складників) одно з так званих „імунізаційних тіл", що дають живому організмови силу відпорности проти недуг.

Відкриття має величезне значіння для медицини, бо на його основі лікарі могтимуть як слід прослідити, як саме тіло поборює зараження недугами. Зізольована субстанція належить до так званих гемоглютин, себто до субстанцій, що спричинюють зціпність червоних тілець крови. Ця субстанція така сильна, що навіть як її розпустити 10 міліонів разів, вона все ще спричинює згущення крови звірати.

Учені знали про існування матерії, що має такий вплив на живе тіло, одначе досі їм ще ніколи не вдалося її відділити.

ЦІКАВИЙ РИСУНОК ДАВНЬОЇ ПОТВОРИ.

НЮ ЙОРК. — Місцевий Американський Музей Природничих Наук виставив рисунок розмірної величини найвищого звіра, який колинебудь ходив по цій землі. Цього звіра вчені називають „балюхітерій". Жив він на землі яких 25 міліонів літ тому. Останки його знайдено в Азії. Скидався він на носорога, тільки що був багато більший від нього.

Порівнуючий рисунок цього звіра показує діяграму чоловіка з висотою 6 стіп, слона 13 стіп і 4 цалі, жирафи 16 стіп, а балюхітерія 17 стіп і 9 цалів.

МАЮТЬ ПРОЧИЩУВАТИ ПОВІТРЯ МІСТА.

НЮ ЙОРК. — Дивізія Праці при Бюрі Надзвичайної Запомоги поставовила прослідити повітря високо над містом, щоби придумати способи очищування його з копоту, ґазів та інших нечистостей.

ЗАКОН ПРОТИ ФАМІЛІЙНОГО РЕКЕТІРСТВА ПІДПИСАНИЙ.

Ґовернор стейту Ню Йорк підписав ухвалений стейтовою леґіслятурою законопроект Мек Набова, що забороняє вносити в стейті позви за відшкодування за зломання обіцянки женячки, за забрання любови подруга та зведення. Підписуючи закон, ґовернор видав заяву, що він підписує цей закон дуже радо, бо право вносити позви за відшкодування в таких справах уже перемінилося на справжнє рекетірство. За внесення такого позву закон накладає грівну від 1,000 до 5,000 долярів та вязницю від 1 до 5 років. Хто вважається тепер управненим до внесення позву, має це зробити до 60 днів. Закон забороняє тільки позви цивільні, а не каже нічого про карні.

КЛІМАТ І НАРОДИНИ БЛИЗНЯТ.

Один американський учений зацікавився такою справою: Який вплив має клімат на число народин близнят. Учений поробив у цій справі досліди, на основі яких ствердив, що чим дальше на північ, тим частіше родяться близнята. І так, у Норвеґії припадає пара близнят на 37 народин, у Швеції на 66 народин, у Німеччині на 80 народин. В таких гарячих країнах як Цейльон і Бразилія пара близнят припадає на 200 народин.

НАСЛІДКИ КРІЗИ.

У французькому місті Рен трапилася така подія: Місцевий 52-літній будівельний підприємець Кост був уже від кількох літ у фінансових клопотах. Перед кількома днями він мав викупити вексель на суму 30,000 франків. Тих грошей не мав. У розпуці вбив свою дружину — за попередньою її згодою — дальше вбив свого 7-літнього синка, врешті вистрілом з револьвера сам відобрав собі життя. Коли вістка про цю траґедію родини Коста розійшлась по місті, дві інші мешканці Рен, що теж боролися з фінансовими трудностями, пішли за його прикладом: повбивали наперед своїх жінок, опісля самі відобрали собі життя.

ТРІЙНЯКИ.

Породила трійняків у день трох Святих (12 лютого) Глафіра Міщена в селі Рудка коло Кремянця. Вродилися два хлопці й одна дівчинка, але незабаром двоє з них померло. Цікаве, що кілька років тому дружина Юхима Трачука в цьомуж селі також породила трох хлопців.

ОБМІНЮЮТЬСЯ ШПИГУНАМИ-ВЯЗНЯМИ.

З Варшави доносять, що польський. барон, полковник Ю. Сосновський, якого недавно засуджено в Німеччині на досмертну тюрму за шпигунство, має бути виміняний за 20-літню німецьку красуню-шпигунку Теодору Огурек, що два роки тому була засуджена польським судом на кару смерти, а потім замінено їй кару на досмертну тюрму, як вона вступила в стан подружа з М. Драздою, що разом з нею був засуджений за шпигунство в користь Німеччини.

СОВЄТОФІЛЬСЬКИЙ ДУРМАН ПОКИДАЄ УКРАЇНСЬКУ ЕМІҐРАЦІЮ В РУМУНІЇ.

Бюлетин Української Телеграфічної Агенції подає: „Серед української еміґрації в Румунії були здезорієнтовані совєтофіли, що аґітували за поворот на Україну з ласки совєтської влади. Також і деякі тутешні з української безробітної інтеліґенції мріяли про подорож на совєтську Україну в цілі виладування своєї енерґії в працю на народньому полю. Тепер, після засудження на смерть кільканацятьох Галичан, між ними й двох синів проф. Крушельницького, совєтською владою, розмови про виїзд на Україну вмовкли".

В БОЛЬШЕВІЇ ДАЛЬШЕ КИПИТЬ.

В Москві тепер відбуваються численні арештування комуністів, анархістів і взагалі людей, що належали колись до ріжних передреволюційних організацій. Арештують і закордонних комуністів.

Взаємини між комуністами старших поколінь і комсомольською молодю загострилися. В багатьох комуністичних родинах кипить тепер боротьба між батьками й дітьми. Молодь невдоволена, що їй не вільно інакше думати, як тільки по приказу. Коли совєтська преса наводить звідомлення про ґітлеризм у Німеччині — чимало комсомольців, читаючи їх, кажуть: „У нас те саме, та сама заміна волі мас приказом зверху, те саме застрашування".

Кажуть, що в такому самому настрою був і Ніколаєв, що вбив Кірова.

ВОСКРЕСИВ НЕБІЖЧИКА.

В Медіоляні помер у шпиталі один пацієнт, що терпів від довшого часу на поважну серцеву недугу. Кільки мінут після офіційного ствердження смерти пацієнта лікар один лікар впрснув небіжчикови в серцевий мяз адреналіну. Не минуло й пів години, як серце хорого почало бити, вертаючись до данного нормального ритму. За кілька годин недужий почував себе зовсім добре. Лікарі, оглянувши його докладно, ствердили, що його серце працює нормально і недужому не грозить ніяка небезпека.

20 ЛІТ СИДІВ НЕВИННО.

В Лісабоні помер один загально поважаний громадянин, зложивши наперед зізнання, яке вияснило тайну злочину, доконаного перед 20 роками. Як винуватця цього злочину арештовано тоді і засуджено одного молодця на 28 років тяжкої вязниці. Аж тепер, після 20-літньої вязниці, пустили його на волю як невинну жертву справедливости.

ВТОНУЛО 250 ЛЮДЕЙ.

Китайська преса повідомляє, що коло Фучав утонув вантажний корабель разом з 250 людьми, між якими була залога корабля, пасажири та відділ вояків. Нікого не вратувало. Це вже друга корабельна катастрофа в одному тижні. Кілька днів перед тією катастрофою втонув інший китайський корабель зі 100 людьми.

АРТИСТ, ПОЗИЧЕНИЙ З КРИМІНАЛУ.

До канцелярії Театру Камерального у Варшаві вбігла задихана жінка з вісткою, що актора Юзефа Миколаєвського, який у неї мешкав, арештували і повели до вязниці. Директора якби грім ударив! Таж Миколаєвський має виступати цього вечора в представленні!... Що робити?... Ролі вже ніхто не вивчиться, бо пізно. Хіба прийдеться відкликати виставу... Але телефонують до слідчого уряду. Ну так, так, ми арештували такого пана на основі правосильного присуду. Він був засуджений на рік тюрми. Тоді директор театру впав на оригінальну думку: зачамолити поліцію, щоб на один вечір „визичили" йому Миколаєвського, бо інакше його виставу чорти візьмуть. По довгих торгах поліція пристала на це. Агенти привели „під шупасом" Миколаєвського на представлення. Один із них сидів підчас вистави за кулісами і пильно слідкував за грою артиста-арештанта, а радше за тим, щоб Миколаєвський не „призабув" своєї ролі і не дав драла з театру. По представленню Миколаєвського відвезли назад до арешту.

ДІТИ ПЕРЕД СУДОМ.

Прокуратор окружного суду в Луцьку зарядив переслухання в присутності лікаря кільканацять дітей школярів із села Жидичина, луцького повіту, за те, що в осени м. р. понищили портрети президента Мосціцького і маршала Пілсудського у своїх шкільних читанках. Переслухання й лікарські оглядини школярів з Жидичина (в числі понад 12 дітей) відбулися дня 15. лютого ц. р. Після цього переслухання й лікарських оглядин має відбутися судова розправа над згаданими школярами.

СМЕРТЬ ФЛЕЧЕРА.

Недавно помер відомий англійський письменник, автор сензаційних повістей, Й. С. Флечер. Досі думали, що найбільше творів в Англії написав інший творець сензаційних повістей, Едгар Воллес, тимчасом показалося, що Флечер перейшов його дуже значно. В бібліотеці Брітійського Музею є 233 його повістей, виданих окремими книжками. До того слід додати поважне число творів, оголошених лиш у часописах, врешті й ті, що осталися ще в рукописі. — У світовій літературі перше місце займає численністю своїх творів еспанський письменник Льопе де Веґа (1562—1635), автор півтори тисячі пєс, з яких збереглася ледво третина, численних поем і повістей. В українській літературі й нації займає перше місце Іван Франко, що написав понад 4,000 ріжних творів, у тім кількасот книжок і більших цілостей.

ПІДПОМАГАВ НАЦІОНАЛІСТИЧНУ ОРГАНІЗАЦІЮ.

В Києві арештовано директора всеукраїнського хліборобського банку, діяльного члена комуністичної партії Кудзу, обвинуваченого в тому, що видавав частину фондів банку на українську тайну націоналістичну організацію. Його засуджено на кару смерти.

З СОВЄТСЬКО-АНГЛІЙСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ НЕ ВИЙШЛО НІЧОГО РЕАЛЬНОГО

МОСКВА (Росія). — Англійський дипломатичний висланник Антоні Іден відбув довші розмови зо Сталіном, Літвіновом і іншими передовими представниками Совєтів, а по тих розмовах заявив, що як Англія так і Совєти будуть кооперувати в справі вдержання світового мира. От і все. Крім того дано з боку Англії виразно до пізнання, що вона не підпише Східнього договору, а тільки буде помагати, щоб інші держави до нього приступили. Позатим ще заявлено собі взаємно, що треба змінити торговельні звязки між Совєтами й Англією.

ПОЛЬЩА ВЕДЕ ОПОРТУНІСТИЧНУ ПОЛІТИКУ.

ВАРШАВА (Польща). — Ломлять собі тепер голову, яку властиво Польща веде політику. І приходять до переконання, що чисто бізнесову, опортуністичну. І тому вона не є прямолінійна, а готова звернутися кождої хвилі в ту сторону, звідки можна дістати більші користи. Одного вона боїться найбільше, а це того, щоб Німеччина не погодилася з Совєтами, бо тоді певно прийшлоб до нового поділу Польщі. А в такім положенню, як тепер, Польща може бути між Совєтами і Німеччиною посередником, і в тім її ратунок і сила.

ЯПОНІЯ НІБИ НЕ ХОЧЕ ЗВЯЗУВАТИСЯ З НІМЕЧЧИНОЮ.

ТОКІО (Японія). — З урядових кол подають, що Японія не заключила ніякого договору з Німеччиною. Японія є по стороні тих держав, що є проти дальшого зброєння не тільки Німеччини, але всіх інших держав.

БРИТАНІЯ В ОБОРОНІ ЕТІОПІЇ.

РИМ. — Італійцям не дуже подобається становище Великої Британії щодо італійської військової активности в Африці. Англія пригадує, що в 1906 р. заключено договір, яким Англія, Італія і Франція ґарантували Етіопії державну незалежність.

АНТИСЕМІТИЗМ У РУМУНІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія).—Видано гострий противидівський маніфест, підписаний 11 бувшими міністрами, в якім домагаються, щоб уряд приняв такі міри проти Жидів, яких уживають націсти в Німеччині. Разом з тим румунські студенти напали на жидівський баль і побили танцюючих.

ЗА „ПОЗИТИВНЕ" ХРИСТИЯНСТВО.

БЕРЛІН. — Бальдур фон Шірах, літ 28, що має під своєю опікою 6,000,000 молодих націстів, каже, що націсти не заводять ніякого поганства, а є за „позитивне християнство. Вони не виступають ні проти протестантів ні проти католиків, а є за те, щоб релігія не розбивала державної і національної єдности, як це було в минувшині.

ПОЛЯКИ ДАЮТЬ СТИПЕНДІЇ, АЛЕ МОСКВОФІЛАМ ІЗ ЗАКАРПАТТЯ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — До Варшави виїхали на університетські студії два москвофільські студенти: Іван Скиба й Іван Керча. Одержали стипендії, які призначив польський уряд з виразним зазначенням, що мають бути дані студентам москвофілам.

ПОЛЯКИ ПРО ГУЦУЛЬСЬКІ ВИРОБИ І СЕБЕ САМИХ.

КРАКІВ (Польща). — Польський „Час" подає допис з Ворохти на Гуцульщині про польське леґіонове свято, на якім польські військові аташе викупили всі експонати гуцульської вистави. Автор допису каже, що вони це правдоподібно зробили не так з любови до мистецтва, як з інтересу. Мовляв, дипломатичною почтою, яка їх нічого не коштує, можна ті річи вислати до Англії чи Японії й там узяти за них добрі гроші.

ЩЕ ПРО ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВЗАЄМИНИ.

ВАРШАВА. — В „Бюлетині польсько-українськім" пише д-р Влодзімєж Талько, родом з Гумані на Україні, про те, що „Поляки з України", думають про польсько-українські взаємини. По жалях, що на протязі історії не прийшло між Польщею й Україною до згоди, та нарікannях, що „австрійська орієнтація Галичан" довела до проливу польсько-української крови в 1918 р., автор вірить, що Галичани скорше чи пізніше „зрозуміють свій промах".

А далі таке:

„Сьогодні по світовій війні визвольна енерґія і національна свідомість Українців непомірно змогились, але вигляди на реалізацію самостійницьких мрій є під теперішню пору куди менші. Але пригожа історична конюнктура надійде й Україна мусить визволитись, бо цього вимагає історична конечність".

І ось тому, пише далі автор, Поляки, що „перед 30 роками може були в гіршому положенні ніж Українці" не повинні сьогодні вести „короткозорої політики й визнавати методи, які вони осуджували тоді, коли їх примінювано до польських визвольних змагань". Автім, кінчить д-р Талько, може і не личить їх примінювати!

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЩО ДІЄТЬСЯ З СУСПІЛЬНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯМ?

Пишучи недавно про свої враження з двох побутів в Америці, один анґлійський публіцист підчеркував велику зміну в політичних настроях населення. Сталася ця переміна за всього два роки. Підчас його побуту в 1933-тім році він тільки те й чув довкола себе, що критику анґлійського забезпечення проти безробіття. Говорили йому на кождому кроці, як „пайок" („довл") підриває моральну основу анґлійського населення, як робітник тратить охоту до праці, а тимчасом заможніша частина населення паде під вагою податкових тягарів, котрих вимагає суспільне обезпечення. Говорили йому, що пенсія на старі роки зробила зайвими всяку ощадність і передбачування. Говорили йому, що як Анґлія не перемінить своїх законів, то вона мусить незадовго бути зруйнована.

Цього року цей Анґлієць знайшов зовсім інші настрої в Америці. Як Анґлієць висказував свої побоювання за капіталізм в Америці, як він показував Американцям на повільний, але певний занепад капіталізму, Американці запевняли його, що вони все лихо направлять у такий самий спосіб, у який Анґлія зараджує своїм клопотам. В Америці нині вже самі капіталістичні оборонці говорять про забезпечення робітникови праці та про пенсію на старі роки. Змінилися настрої до того, що Анґлійцеви казали, що Америка зробить усе, що зробила Анґлія, але краще.

Здавалось би, що з такими настроями Америка повинна би мати вже закон про суспільне обезпечення. Аджеж вже два місяці минає, як у конґресі внесено законопроєкт про суспільне забезпечення. І за цей проєкт заявився був федеральний уряд з президентом Рузвелтом на чолі. На жаль, коли про цей проєкт щонебудь чуємо, то тільки напади на нього та вістки про заходи до його ревізії. І то ревізії мають бути не на краще, яких він потребує, а ревізії на гірше, ревізії, що можуть зовсім звести внівець прегарні наміри, що його диктували. Заснітилася теж справа в стейтових леґіслятурах, які собі мали ухвалити закони відповідно до своїх місцевих потреб.

Це все є факти, про котрі нарід може не говорить, але котрі він добре відчуває. Нарід може цього не казати, але він добре слідить за тим, як американський капіталізм сповняє свою обіцянку, що він потрафить добути нарід з халепи, в яку він нарід упакував. Провідники капіталізму повинні вважати, щоб нарід не взяв їх за слово, як вони кажуть, що капіталізм ще не загинув, бо він іще потрафить забезпечити здоровому робітникови працю, а старому — спокійну старість.

О. С.

КВЕСТІЯ КОМБАТАНТІВ

Справа комбатантів, учасників великої і польсько-української чи українсько-російської війни знову виплила на поверхню галицького життя.

А склалося це ось так:

Наші політичні партії клали цілий тягар своєї політики на працю парляментарну. По майже десятьлітнім треванню т. зв. режіму санації і сліпому стало ясно, що роля парляментаристів скінчилася, бо скінчилася роля парляменту. Особливо це стало всім ясним тепер, бо зміна конституції не лише здесяткує представництво нашого народу у варшавськім соймі, не лише позбавить його змоги якоїнебудь праці для добра свого народу на тім терені, а просто виелімінує це вільно вибране представництво з соймового терену: натомісць увійдуть туди лише люди, призначені — як „певняки" на Волині — урядом.

Подібна кріза парляментаризму покликала в інших державах на арену комбатантів. А тепер висунула цю ідею і в Галичині. Але при обставинах дуже характеристичних. Насамперед про можливість „зговоритися" з українськими комбатантами зложив заяву польський міністер внутрішніх справ у соймі. На його промову відгукнувся один підозрілий часопис, „Село", вже готовий орґанізувати комбатантів... А потім полєміка перенеслась і в українську пресу: „Діло", „Перемога" й інші.

Що викликало появу комбатантів в Італії й Німеччині? Парляментарна тупоумність, звироднїння парляментарних партій, звироднїння партійництва, яке закостеніло серед парляментарних колюарних торгів і переторгів, протекційности, дрібних інтересів, а часто й шахрайств і запродання великих інтересів нації ріжним клікам: масонерії, інтернаціоналови, чужинцям і т. д. Тоді „чоловік з вулиці", той що недавно проливав кров за вітчину, рішив розігнати крутіїв і взяти справу нації в свої чесні і відважні руки.

Такою є ґенеза появи на політичній арені і французьких комбатантів („Вогнистий хрест" полковника Ля Рока), які мають уже досить панування клік, що допровадило до афери Ставіського і до скорумпування поліції, судівництва і законодавства. А в нас?

В нас тупоумність сторонників „орґанічної праці" давно вийшла на верх. Давно вже люди, що дивилися дальше, бачили, що з партіями зле; що серед них загніздилося шкурництво, каріерництво, мандатохапство і т. п., повний брак ясної лінії, кидання від крайнього совєтофільства до також польонофільства і т. д. Тоді в головах тих людей повстала думка покликати власне з комбатантів нові кадри провідників. Так створено ґрупу „Заграви" в 1923 році. Але спроба не вдалась. Поминаючи кілька одиниць, ціла ґрупа, що зорґанізувалася як партія Національної Роботи **для боротьби** з партійництвом (УНДО, радикалами, соціялістами), наглo, по ледви однорічнім існуванні, перейшла до пануючого українського політичного табору. Комбатанти, які голосили нове евангеліє, стали сенаторами і послами, директорами фінансових установ пануючої української ґрупи — чоловими представниками тої ґрупи, яку ще вчора як „кліку" поборювали...

Дальше таких спроб не робили. Аж тепер. І тому не ворожимо цій новій спробі успіху. **Вона прийшла запізно.** Тепер, як сказано, **комбатанти не представляють одної цілости.** Багато чолових комбатантів зайняли відповідні становища серед парляментаристів, багато пішло до табору Хомишина, багато до соціялістів, до комуністів, а дехто в Луги. Робити з **таких розбіжних** ґрупок **одну когорту** — річ безнадійна. Тепер творення нової ґрупи, яка виступилаб як орґанізаторка громадської думки і витягнулаб її з багнища, де її втягнули парляментаристи, піде іншим шляхом. Цю ґрупу ділитиме від партійників не розділ на комбатантів і некомбатантів, а на нових людей і людей старих. А комбатанти знайдуться в однім таборі і в другім.

Перед галицькою суспільністю встає величезної ваги питання: як ухоронитися від асиміляційного експерименту, що суне на неї. Як не дати розбити нарід на племена Гуцулів, Поліщуків, Волиняків, позбавлених почуття національної приналежности; як не дати винародовити наших латинників; як не дати загніздитися москвофільству і православію на Лемківщині; як злучити водно дві галузки частини народу, що опинилася в Польщі, розділені сокальським кордоном; як утриматися політично як нарід і т. п. тоді, коли дотеперішні способи боротьби за націю, яких уживали партії на парляментарній арені, завели. Ці питання мусить розвязати нова якась ґрупа, але і до неї напевно ввійдуть і **комбатанти і не комбатанти.** Люди, окрилені новою ідеольоґією, посвятою і вірою в справу, всім тим, чого забракло партійцям. Малпувати чужі рецепти не завше добре. Так і з комбатантами. Це вдалося в Німеччині і в Італії. Булоб удалось і в нас **десять літ тому.** Тепер треба видумати щось інше. Тимбільше, що в комбатантську нуту вдарив і Косцялковський і підозріле „Село"...

ЧИ ЦЬОГО ФРАНЦІЯ ХОТІЛА?

Двацять років після вибуху світової війни (1914—1918) Европа стоїть знов на вулкані. Ще не чути вибухів і не тече лява, що спалює й нищить усе живе на своїм шляху, але політичні сейсмоґрафи записують підземне дріжання, яке пророкує недалеку бурю й землетрус.

Огнищем воєнної небезпеки перед 1914 роком був Балкан. Тепер за точку війни вважають Німеччину. Люди мають звичайно коротку память. Вони бачать перед собою **факти,** але рідко коли заглядають у минуле, щоб вияснити причини тих фактів. Подумаймо над цим. Бож події й відносини в західній Европі безпосередньо дотикаються нашої України. Кождий розуміє, що в разі нової світової війни і наш нарід буде втягнений у кріваву різанину.

Після перемоги над Німеччиною 1918 р. плоди побіди зібрали головно дві держави: Франція й Анґлія. Французька політика й після війни прямувала до дальшого ослаблення Німеччини. Цеж голова так званої мирової конференції в Парижі, французький міністер Клємансо, пустив був крилате слово, що Німців є 20 міліонів більше на світі, як потрібно Франції. Французькі провідники старалися щиро, щоб Німців на світі було „трохи менше", та щоб Німеччина не здобулася на відновлення своєї військової могутности. Німеччину розброєно, Німцям дозволено мати тільки 100 тисяч війська, на Німеччину наложено велику міліярдову контрибуцію. Французькі політичні провідники ніби навмисне зробили все на те, щоб збудити в Німеччині ворожість до Франції.

Голосування в Сарщині в січні цього року показало виразно зріст протифранцуських настроїв між Німцями. Не з любови до режіму Гітлера, а з **ненависти до Франції** голосувала людність сарської области за прилучення до Німеччини.

Уже перед приходом Гітлера до влади Німеччина провадила озброєння тайним способом. Контроля держав антанти над Німеччиною була безсила. Та й деж таки можна контролювати життя держави з 68 міліонами мешканців? Після проголошення „3-го цісарства" в Німеччині 1933 року озброєння німецького війська пішло шаленим темпом напеоед. Всі параґрафи версайського договору, що забороняли Німцям озброюватись, полетіли на смітник. Якщо 1923 року Франція відважилася захопити своїм військом пребогату німецьку країну Рур за те, що Німці не платили так званих репарацій, то тепер маємо зовсім іншу ситуацію: кождий розуміє, що спроба Франції та її союзниць ужити супроти Німеччини сили мусілаб привести до нової війни. Попітика сучасної Німеччини полягала в тім, що вона ставить своїх сусідів перед **доконаними фактами.** Не платить репарацій, збільшує сили свого війська, проголошує, що також у повітрі Німеччина не хоче бути позаду інших великих держав. Нема такої сили в світі, що примусилаб Німеччину спинити своє „дозброєння". І тому сусіднім державам лишається одно: збільшувати свою військову силу, щоб Німеччина їх не перегнала.

Французький парлямент ухвалив у березні дворічний термін служби в армії. Анґлійський уряд збільшив значно свій військовий буджет, з оглядy на зброєння Німеччини. Військові перегони почали: Польща, Італія, держави малої антанти, С.С.С.Р. Тепер уже не говорять в Европі, чи буде війна, чи не буде. Кожний знає, що війна **мусить** бути. Питання тільки в тім, хто і коли її почне.

Версайський та інші договори, подиктовані злобою й ненавистю провідних французьких політиків того часу (Поанкаре, Клемансо, Мілєран, Фош і інші), не привели европейських народів до замирення, а навпаки, збудили мрії у переможених про відплату. За рік Німеччина матиме 70 міліонів мешканців, отже 30 міліонів більше як Франція. В разі воєнного конфлікту між цими державами невідомо, чи й тепер на боці Франції стане Анґлія. Також непевний настрій у державах малої антанти (Румунія, Чехословаччина, Юґославія). Польща вже тепер показала своєю політикою, що вона не піде „в огонь і воду" за свою союзницю, Францію. Навіть Італія легко може порозумітися з Німеччиною коштом французьких кольоній. Німеччина не має певних союзників. Але також союзники Франції непевні і не досить сильні.

Не таких то наслідків сподівалися французькі політики, виробляючи версайський договір як підставу „вічного мира"!

Н. В.

В. Будзиновський.

ПОМІЧ МЕДВЕДЯ

(Історичне оповідання).

(5)

— Сим разом вдова чекала цілі два роки і по тих двох роках ще раз віддалася. Взяв її Ставський, що до нас прийшов зза Дніпра.

— З місцевих вже жадного не кортіло?

— Вже всі боялися. В селі і в цілій околиці люди говорили, що вона має білу печінку. Кажуть, що хто ожениться з такою, що має білу печінку, той мусить вмерти скорше як жінка. Коли Ставський женився, ще не знав того. Аж коли жінка йому стала робити пекло в хаті і він перед людьми жалувався, вони сказали йому:

„Пропало! Було не брати білої печінки. Тою печінкою вона вже трох зігнала з сего світа".

„Що верзете про білу печінку?" — спитав Ставський.

— Аж тоді люди розказали йому, що сталося з попередніми мужами його жінки і чому вони всі вимерли. Ставський троха не сказився. До тепер вона робила пекло мужам. Та бук має два кінці. Ставський вихопив того бучка з жіночих рук і став ним сам орудувати. Від господарства жінку цілком усунув. І до пекарні не пускав її. Як коли поставилася до нього, то він її по спині, чим попало, і вона зараз присіла. Так то тепер в хаті обернулося. Хата стала пеклом для Ставської.

— Як справді так було, то я гадаю, що вони обоє мали пекло в тій хаті! — замітив Гранчак.

— Таки так було. Таке життя надоїло Ставському. Одної днини згоріла клуня. Вона стояла ось там, де ті дві верби. Ставський щез. Коли челядь розгортала згарище, знайшла спалені кости чоловіка. То Ставський пішов до клуні, підпалив її і згорів разом з нею. Таку страшну смерть вибрав собі через ту білу печінку своєї жінки. Ті кости занесли на цвинтар і поховали коло трох перших мужів тети.

— Звідки люди знали, що то кости Ставського? То міг бути якийсь волокита, або ось такий мандрівник як я. Вліз до клуні і ляг на соломі з запаленою люлькою. Вснув і від люльки займилася солома.

— Ні, то був таки Ставський, бо від того дня вже ніхто не бачив його. На добавок коло костей ніг лежали підкови чобіт. Челядь пізнала, що то підкови чобіт Ставського.

— Може й справді так було, та не з вини якоїсь білої печінки. Видів хто ту печінку Ставської?

— Не видів ніхто, та всі кажуть так. Що то печінка завинила, виходить з того, що справдилося віщування людей. Що всі виворожили Ставській, те й сталося.

— Щож таке виворожили?

— Тоді, коли такою смертю вмер четвертий муж, теті пішло на трицять осьмий рік. Як би не та біла печінка, то хоч вона була, як то кажуть, з пекла родом, був би може ще який злакомився; як не на неї, то на її маєток з нею. Та про ту білу печінку вже всі знали. Також казали, що жінка з білою печінкою може жити тільки сорок років... Тому шість місяців вона дожила до сорокового року і, як люди заповіли були, вона пішла до своїх чотирох мужів.

— Бабуня жиє, тільки що зі старости вже їй каламутиться в голові. Вона ще не знає, що донька померла і що останній зять помер. Мене і Демяна прислав сюди наш тато, щоби господарити, бо бабуня вже не годна. Нас обоє вона дуже часто бере за Ставських. Тепер сидить в своїй кімнатці і порпає в своїм шматтю. З нею маємо спокій.

— Медведя хто виховав?

— Хто виховав, не скажу, бо то було за Дніпром, ще заки Ставський прийшов сюди. Він привів його з собою. Мабуть тужить за своїм паном, бо люди кажуть, що зробився більший бурмило і будьчого сердиться. До мене привязався дуже скоро... Чи не рипнули ворота?

Дівчина підійшла до вікна і каже:

— Іде до нас наш найближчий сусід, Іван Дусик.

Двері відхилилися і до хати увійшов старший козак.

— Я видів, що до вас зайшов якийсь сторонський, — каже.—Міркуючи собі, що може здалека і приніс якісь новини, з цікавости і я вибрався до тебе, Юстино.

— Наш гість справді прийшов з далеких сторін, — відповіла дівчина — бо аж з над Калміуса. Аж звідтам сюди бив ногами, щоби відвідати Ставського... Не знав, що він вже більше як два роки в сирій землі.

— Я все казав і ще нині кажу, що то не його поховали, — заперечив Дусик.

— Колиж, бо коло тих костей були його підкови! — — сказала Юстина.

— Я сам пізнав їх... що то його підкови. Та я також пізнав, що то не його кости. Він був більший і його кости були грубші.

— То звідки там взялися його підкови? І чому він саме тоді щез?

— Ріжними способами ті підкови могли зайти до клуні. Може Ставський саме тоді лишив у клуни ту пару чобіт? Може якийсь волокита вкрав їх і за те Бог скарав його? Сусід мав неодну пару чобіт. Тоді, коли в згарищу знайшли спалені кости і підкови Ставського, нікому не прийшло на гадку провірити, чи в хаті не хибує ще яка пара його чобіт. Може він одну пару лишив у клуни, або хто її вкрав йому і він пішов у другій?

— То чомуж він пропав як камінь у воді? І куди би повіявся?

— Чи ти, Юстино, не чула яке він пекло мав у хаті?

— Чула, чула про ту білу печінку. Від неї йому була призначена смерть. Та смерть прийшла до нього, бо так мусіло статися. А хоч би він загадав втекти від жінки і замести за собою слід, то хіба не вбив би іншого, щоби разом з його чобітьми горів за нього! То таки були його кости.

— А я гадаю, що він колись зявиться, — сказав сусід, підсміхаючися.

— Сусідо, не кажіть таке, бо готові вимовити в лиху годину! Ще того нам хибувало, щоби небіжчик став ходити! Я духів дуже боюся.

— А що ти зробила би, як би так він, вже таки нині увійшов сюди, і приступив до тебе, щоби тебе обіймити і поцілувати?

— Я з жаху впала би на місці трупом!

Гранчак, що ввесь час тої розмови сидів мовчки, не пускаючи води з рота, звернувся до Дусика і каже:

— З всего того, що ви тепер сказали, і з вашого поведення я доміркуюся, що ви про Ставського щось знаєте і прийшли сюди з якоюсь вістю про нього...

— Ти, козаче, добре вгадав. Я щось знаю про нього, і прийшов з вістю...

— Ну? — спитала Юстина, витріщивши очи на сусіда і затираючи дух в грудях.

— А ти, козаче, як гадаєш? — спитав Дусик Гранчака. — Що я годен знати і з якою вістю я міг прийти?

— Що Ставський жиє, бо він лиш втік від жінки, — сказав козак, не надумуючися.

— Бачу, ти не в тімя битий, — похвалив його Дусик.

— То щож то за кости були на згарищу? — спитала Юстина, ціла трясучися.

— Ставський нехай сам скаже тобі! — відповів сусід. — Я скажу лиш тільки, що не вбив нікого.

— Правду кажете? Не жартуєте?

— Кажу щиру справду, як на сповіди. Знаю дуже добре, що нікого не вбив!

— Не питаю, вбив, чи не вбив? Питаю, чи то справді не він згорів з клунею?

Сусід схопився з лавки і крикнув, будьтоби дуже сердитий:

— Та як міг згоріти, коли я перед хвилею балакав з ним! Він тепер в моїй хаті!

— Чомуж він не прийшов сюди, до своєї хати? — спитала Юстина.

— Щоби ти впала трупом з жаху? Він вислав мене, щоби тебе і всю челядь приготовити на його поворот. (Д. буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

СВЯТО В ХАРКОВІ.

Розкричалися большевицькі агенти про велике свято відслонення памятника Тараса Шевченка в Харкові.

Підчас свята відділ жовнірів червоної армії стріляв у повітря на славу великому українському поетови-революціонерови.

Якби так Шевченко нині жив під Советами та писав такі речі, які він писав, то відділ червоної армії, замісць стріляти Шевченкови на славу, стріляв би Шевченкови в груди.

ДОЛЯ МЕРЦІВ.

Як Шевченкови ставили памятник большевики в Харкові, в Кордобі (Еспанія) святкували память жидівського фільософа Мозеса Маймонідеса, що там жив 800 літ тому.

Святкували память жидівського фільософа Еспанці, що 500 літ тому вигнали з Еспанії всіх Жидів.

Святкували память Шевченка большевики в Харкові й святкували Еспанці в Кордобі память Маймонідеса, бо ні Шевченко не може запротестувати проти большевицького святкування, ні Маймонідес проти еспанського.

Протестувати може тільки живий. Мертвий мусить погодитися навіть на святкування його памяти ворогами.

МАЮТЬ ДОСИТЬ.

О. Винсент Доновен, домініканський проповідник, вернувшись недавно з Австрії, каже, що 75% народу Австрії привитали би поворот династії Габсбургів як ратунок з нестерпного політичного положення. Мовляв, вони вже мають досить політичних експериментів та хотілиб зажити спокійним життям під цісарем.

Були виховники, що бачили невдоволення дітей у школах з примусом, думали зарадити дитячому невдоволенню, даючи дітям у школі повну свободу. Показувалося часто, що воля мучить дітей до тої міри, що вони зрікаються волі та хочуть назад професорського примусу. Воля значить свобідний вибір між двома або більше способами думання та ділання, а такий вибір для багатьох дітей це тягар, якого їх ум не може перенести.

Як діти за професорською командою, так Віденці банують за цісарською владою. Під нею їм не треба буде думати багато над політикою: що цісар скаже, то діти зроблять.

ЧИ ВЕРНУТЬСЯ СТАРІ ЧАСИ?

Крім того Віденцям пригадуються старі, гарні часи зперед війни. Який багатий був тоді Відень! Який гарний! Як багато життя, добробуту, забави, веселости було в тім Відні!

І цей Відень був цісарським. І здається Віденцям, що як тільки вернеться цісар до Відня, то Відень назад буде таким, яким був за цісаря: багатим, веселим і гарним містом.

Але чи від того Відень був багатий, веселий і гарний, що в ньому був цісар, чи від того, що Відень був столицею 50-міліонової імперії? Якщо це все цісар зробив, то Відень буде назад тим, чим був, хоч австрійська імперія не буде відбудована. Але що буде з Віднем, як до видатків удержання уряду прийде ще удержання цісарського двора?

БУДУЧЧИНА ДИНАСТІЇ.

І че довго тоді будуть існувати в Відні династичні симпатії?

Нині легко говорити монархістичним пропаґандистам, що все благо походить від цісаря. Але що буде, як цісар вернеться, а блага не вернуться?

КОНКУРС

У. Н. Союз приступає до збирання матеріялів для „Пропамятної Книги", в якій будуть поміщені: історія нашої орґанізації, історія „Свободи" і „Ю. В.", історія наших відділів, як теж будуть там згадані всі важніші події з цілого життя Українців в Америці. Будуть у тій книзі теж і голоси нашої молоді. Буде зібране все те, що досі молодь вложила в українське життя в Америці. І будуть голоси старших і молодших щодо наших дальших плянів в Америці, щодо всіх тих великих можливостей, що стоять перед нами, в першу чергу перед молодим поколінням.

Історія У. Н. Союза це жива історія нашого народу в Америці. Бути в У. Н. Союзі, поступати згідно з його ідеями — значить бути активним і ідейним Українцем. Так ми думаємо і в те ми віримо. І тому, коли ми притягаємо молодь до нашої орґанізації, чи до читання наших орґанів, то робимо це в тім святім переконанню, що це для вищих, ідейних цілей. А що ми певні, що є багато з нашої молоді таких котрі теж таксамо думають і відчувають, то хочемо, щоб їхній голос знайшовся в „Пропамятній Книзі". І тому розписуємо конкурс з нагородами по $25, $15 і $10 в готівці на статті нашої молоді, виготовлені на таку тему: **Чому нам горнутися під прапор У. Н. Союза.**

Нагороди ці призначив Молодечий Департамент У. Н. Союза за три найкращі статті. Кожда з дальших трох відзначених статей буде нагороджена гарно оправленою книжкою „Кобзар" Т. Шевченка і книжкою „Спіріт оф Юкраїн".

Як і що писати.

Ми не хочемо впливати на молодь щодо цього, що вона повинна написати в тих статтях. Але одного просимо: щоби писала правдиво й щиро, щоби писала так, як вона дійсно ту справу відчуває. Просимо теж молодь вдуматися трохи глибше в цілу працю У. Н. Союза, беручи під увагу не тільки асекурацію, але й усі ділянки діяльности нашої орґанізації. Просимо приглянутись іншим подібним орґанізаціям. І добре булоб заглянути до бібліотек і пошукати того, що пишеться по американських книжках про такі орґанізації як У. Н. Союз. Добре булоб тим, що будуть писати ті статті, прочитати те, що написано про почування і думки тої молоді, що родилася в Америці, але походить з батьків, що прийшли з Европи. А на цю тему є книжки анґлійською мовою. Коли те все прочитаємо, то будемо краще розуміти працю У. Н. Союза. І тоді будемо могти піддавати лекше нові думки, як би то наш Союз піднести.

Нам іде про те, щоб наша молодь писала від серця, і то в такий спосіб, щоб це писання дійшло до серця тої молоді, яка тих справ не розуміє, або їх собі легковажить. Та треба писати і до розуму. Тому треба використати і те, що вже інші передумали. А щоб молодь наша мала нагоду те все добре передумати й обробити ту тему як слід, даємо їй на це доволі часу, бо останнім реченцем до висилки тих статтей буде **день 15. червня 1935 року.**

Думаємо, що це теж буде й велика честь для молоді, коли ці статті знайдуть потім місце в „Ювилейній Книзі", що матиме яких 700 сторін друку і розійдеться в тисячах примірників та міститиме дуже цікавий матеріял не тільки про У. Н. Союз, але й про нашу іміґрацію й українську справу.

Величина статті: від **1,000 до 3,000 слів.**

Молодечий Департамент
У. Н. Союза.

З МУЗИКИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Від Товариства Приятелів Української Музики.

В середу, дня 10-го квітня, в годині 8.45 вечором, відбудуться в International Institute, 341 East 17th St., в Ню Йорку річні збори членів „Товариства Приятелів Української Музики".

Запрошуємо всіх членів, то є звичайних, членів-покровителів, делеґатів тих товариств, які стали членами-покровителями, і всіх активних членів. Просимо також про висилку делеґатів від інших товариств, як теж просимо бути присутніми тих всіх громадян, яким справа пропаґанди української музичної культури в Америці дорога і які хочуть бути помічними в переведенню ідеалів нашого товариства.

Як відомо, наше товариство за один рік свойого існування успіло дати вісім музичних вечорів у Ню Йорку, а один у Филаделфії. Програми були зложені з ориґінальних творів модерних українських композиторів і інструментальних і вокальних опрацьовань української народньої пісні. Це до певної міри обзнайомило слухачів тих концертів, як читачів часописів і деяких американських музичних журналів, з існуванням української камерно-інструментальної і вокальної музики та з назвищами новіших українських композиторів. Кромі цього музичні вечори були товариськими сходинами в культурній обстанові представників українського громадянства, як і представників того американського світа, який ставиться з симпатією до змагань Українців витворити свою рідну українську культуру, яка відповідалаб гідности української нації.

Тому, що наше молоде товариство повинно працювати з іще більшим упіхом, на цих зборах мусить бути переведена реорґанізація для успішного розділу праці і вибір нових урядників.

Запрошуємо всіх громадян стати членами „Приятелів Української Музики". Вправді члени-покровителі платять $10 річно, але річна вкладка активних членів виносить лише $2 річно. Товариства, які стають членами-покровителями, платять $10 річно, за що посилають пятьох делеґатів на місячні музичні вечори, а їх делеґати мають усі права активних членів.

Управа Товариства Приятелів Української Музики.

PROF. KOSHETZ AT MUSIC EDUCATORS CONFERENCE.

Dear Editor;

It may be of interest to you and your readers that at the Fifth Biennial Meeting of the North Central Music Educators Conference held at Indianapolis, Indiana, March 17 to 22, 1935, attended by 1300 music educators from the North Central States-grade schools, high schools and universities, one of the outstanding features of the Conference was a demonstration of the Interpretation of Ukrainian Choral Music given by Alexander Koshetz. Without a question the demonstration given by our own great genius conductor and composer was the highlight of the entire Conference and it was very evident that it gained a great respect from all those presentt for the Ukrainian music and the Ukrainian nation. I was never prouder in my life of being Ukrainian, than I was at this time. The enclosed pamphlet prepared by professor M. Krone of the Jordan Conservatory of Music, Indianapolis, was distributed to all those present. Mr. Krone acted as announcer for Mr. Koshetz during the demonstration and made very favorable remarks from time to time about the beauty of the Ukrainian music, the culture of the Ukraine, fragments of Ukrainian history and so forth, which added greatly to the dignity of the demostration. I feel that we should take advantage of this and make it known to the Ukrainian people of the respect we are gaining from other people through our music.

The songs which were demonstrated at the Conference are some of those published by the Witmark & Son, New York, translated into English by Mr. M. Krone with the help of Mr. Koshetz, who arranged those songs especially for Witmark publications.

Very truly yours,

John Barabash,
Music teacher and director of Harrison High School Band,
Chicago, Ill.

(The pamphlet "Ukrainian Choral Music, by Alexander Koshetz" will be reprinted in coming issues of "Ukrainian Weekly".—Editor).

Одинока можливість.

— Алькоголь робить мене непридатним до праці. Мушу зрезиґнувати...

— З алькоголю?

— Ні, з праці.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ТЕ, ЯК І ЩО ПИШУТЬ ПРО УКРАЇНУ.

Бачимо, що Україна вибилася на одно з видніших місць вже і в американській пресі й по американських журналах. Д-р Скгар з Шікаґоназбирав досить ріжного матеріялу про ту справу і друкує це час від часу в „Свободі". Річ ясна, що це добре мати ті всі матеріяли під рукою тим, що розуміють анґлійську мову і зможуть ті матеріяли використати. Ті матеріяли є теж доброю відповідю тим кацапським прихвостням, що все ще не визнають України.

Але мені йде про щось інше. В тих статтях є багато баламутства про українську справу. Ті баламутства дуже часто повторюються і в нових виданнях ріжних американських книжок, що їх можна бачити по американських бібліотеках. Оті помилкові інформації про Україну і наш нарід нам шкодять. Беру, наприклад, книжку 'The History of Medieval Europe", яку написав Lynn Thorndike, професор історії в Western Reserse University, видану під редакцією James T. Shotwell, професора Колюмбійського університету. Книжку видано в 1917 р. В 29-тім розділі цеї книжки є описана історія під титулом "Eastern Europe in the latter midle ages".

В тій історії східних народів Европи є написане таке, що не годиться з історичною правдою, коли йде про Українців. А книжкою тою користуються в багатьох американських вищих школах. Її читають чужі й наші діти. І вивчуть тим чином неправдиву історію України.

Б американськім журналі "The National Geographic Magazine" за березень 1935 р. поміщено 16 фотографічних знимок з нашої Гуцульщини, але ніхто не набере враження, що це з української землі, загарбаної Поляками.

Підношу це тому, що коли вже пишемо в наших ґазетах і про те, що про нас пишуть Американці помилково, то треба, щоб ті помилки, які завважуємо, були направлені. Тому буде далеко важніше й для справи корисніше, коли ми писатимемо в нашій пресі про заходи, що зроблено, щоб помилки, які ми завважуємо в американських книжках і журналах, були спростовані. Писати про такі справи — річ дуже важна. А ще важніші осяги на тім полі, себто те, що помилки справлено.

Думаю теж, що треба звертати нам теба увагу на такі річи, як от цей недавній виклад про українську літературу в колюмбійськім університеті в Ню Йорку. Це є шлях, яким треба нам ступати в Америці. Ідучи тим, ми скоро вичистимо Америку від тої баламути, яка ще тут і там існує у звязку з Україною й українським імям.

Д. Зальопаний,
Когоз, Н. Й.

Коза.

Панови Іксови приписав лікар пити щоденно козяче молоко. Отже практичний пан Ікс купує козу й уміщує її в одинокій кімнаті, де вже мешкає він з жінкою й трома дітьми, ще і його брат з жінкою, дітьми і стрийко.

Як жінка п. Ікса довідалася про купно кози, наробила крику.

— Чи ти, чоловіче, здурів? Де та коза буде стояти? Та вже й так нас повно в тій кімнаті! Чому ти не подумав про цей сморід?

— Ет, що там сморід! Вона до нього призвичаїться — відповідає пан Ікс.

Злослива птиця.

— Яка птиця є найзлосливіша?

— Курка. Тоді, коли яйця найдорожчі, несе їх найменше.

МОСКВА АНЕКТУЄ КАЛЕВАЛУ.

В „Журналь де Женев" зявилася замітна стаття редактора Бріке, під титулом „Москва і Калевала". Літературна анексія, що підносить поважну політичну проблему. Подаємо з неї витяги: „Фінляндія святкує велике національне свято, століття Калевали. Щоб сотворити противагу Фінляндії, Совети примушені також святкувати століття Калевали. Вони не бояться осмішити себе, представляючи цю поему, шедевр мистецтва, провозвісницею диктатури пролетаріяту. Це вже не вперше, що Москва намагається анектувати та перекрутити в такий спосіб лієратурну спадщину народів, підбитих червоною армією. Треба пригадати собі долю, приготовану грузинській епопеї Руставелі та національному співцеви України, Шевченкови.

Щодо Калевали, то Совети скористали з тої обставини, що цю поему Ленрот зібрав між селянами (східньої Карелії). Карелія творить советську республику на межі Фінляндії, якій вона має робити конкуренцію. Нагадуючи з нагоди Калевали національні традиції Карелії, Москва викликає болючу проблему, що затроює атмосферу північної Европи.

В жовтні 1920 р. Фінляндія мусіла підписати в Тартю мир з СССР. Карелію полишено. Але Москва підписала в договорі клявзулі, які забезпечували новоздобутому краеви привилеї. Він мав користати з автономії на основі федерації, орґанізувати господарство з місцевими потребами, мати власну систему подків; причечено і політичну амнестію.

Москва ломить без перестанку цю інтернаціональну умову. Автономія є шуткою, бо краєм керує комуністична партія, що слухає московських наказів. Карельців цілком виключено з управи краєм. Москва робить все, щоб змосковщити край. Масові заслання зменьшують фінський елємент, який розріджує і систематична московська іміґрація до фабрик та численних концентраційних таборів здовж Білого моря. Пятилітка не тільки зруйнувала сільське населення, виголоджене в колхозах; воан руйнує систематично і скарби країни. На півночі вирубують безоглядно ліси. Одночасно Москва зробила цей край першорядною военною позицією, що загрожує не лише Фінляндії, а й Швеції та цілому Балтикови.

Справа Калевали ставить на порядок денний наново питання Карелії. Іде про договори, зламані Советами. В 1922 р. Фінляндія зверталась до Ліґи Націй, але Москва відмовилась тоді виступати перед орґанами інтернаціональної юстиції. Тепер становище інше. СССР належить до Ліґи Націй і не може заперечити компетенції Женеви". — **(Укбюро, Женева).**

ДЕЩО ПРО СВІТЛОЕЛЕКТРИЧНУ КОМІРКУ.

(УП, Берлін). — У палаті техніки в Берліні відбувся недавно виклад д-ра Клюге на повищу тему. Публики повно, бо тема цікава. Щож це таке за комірка і які її приміненя? — можна було чути з уст слухачів-лаїків у технічному ділі.

Світлоелектрична комірка — це звичайна коробка, що має з одного боку отвір, куди в неї входить світло, а з другого боку стінку з відповідного матеріялу, на яку падуть вийшовші крізь отвір проміні світла. Тепер є три роди світлоелектричних комірок, які відріжняються між собою як приміненням, так і дією. Фотоелектрична комірка, якої розвоєви багато праці присвятила Загальна Електрична Компанія в Берліні полягає на тому, що деякі алькаличні метали при насвітленню висилають в окруження електрони. Як на таку комірку покласти дротяну обмотку-шпулю і її насвітлити, то в обмотці починає плисти електричний ток. Його можна відповідними приладами посилити та заставити виконувати якусь працю, приміром чимсь керувати, зупинити керування і т. п. Як перестане світити світло, то й ток перестає плисти в обмотці. Її вживають при тонфільмі, бездротному далековидженню і т. п. Вона реагує на все моментально без опізнення. Другий рід світлоелектричної комірки полягає на властивості селену при насвітленню давати більший опір переходячому крізь нього електричному токови. При затемненні опір селену є сильніший. Її також уживають до ріжних цілей, але менше, як першу, бо вона не реагує моментально на світло і його інтензивність. Третім типом є селеново-запорна комірка, яка властиво уявляє з себе малий генератор електричного току. При насвітленні повстає в ній слабий електричний ток, який є в стані порушувати ріжні прецезійні мірничі прилади. Вона реагує на барви таксамо, як людське око. Тому її вживають при апаратах для поміру часу в фотографуванні. Також при ріжних автових перегонах, де треба міряти час з точністю одної десятьтисячної секунди, знаходить вона применення.

До чого властиво примінюють такі комірки? Все годі вичислити. В пекарні може вона рахувати, скільки булок випікаеться, може отвирати і замикати двері, може контролювати, чи в забороненім для вступу місці хтось увийшов, може пустити в рух і стримати порушаючися сходи, грає головну ролю при тонфільмах, вживається при фотографуванні на велику віддаль і т. д. Що хто хоче, може робити ця комірка своїм діланиям на відповідні машини і прилади. Досі ще її повністю не використовується, але чим дальше, тим більше областей життя вона собі добуває.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 16-го березня б. р. помер **Микола Кузан**, секретар відділу 378 У. Н. Союза в Вудбайн, Н. Дж.

Покійний походив з села Літині, повіт Дрогобич, Галичина. До Америки приїхав у 1913 році, а до У. Н. Союза вступив у 1915 році. Заложив відділ і був в нім секретарем аж до смерти. Всі члени дуже жалують за тим чесним і щирим народнім робітником і Союзовцем.

Покійний прожив 47 років. Оставив жінку і 5 малолітних дітей. Похорон відбувся дня 18-го березня. Останню прислугу віддали Покійному члени з Вудбайн і з Мілвіл, як теж члени Ситизенського Клюбу.

Вдова Олена Кузан складає отсим щиру подяку всім тим, що прибули на похорон, а зокрема дякує Головній Канцелярії У. Н. Союза за таке скоре виплачення посмертного в сумі $1,000, які стали її тепер у великій пригоді.

Василь Гальчук, касієр.

ДРІБНИЧКИ.

Свого часу почитний французький поет Малерб (1555—1628) працював помало й без розгону. Він сам казав, що коли написав сто рядків поезій або дві сторінки прози, то мусить відпочивати десять літ. Раз просив його президент Вердену, якому померла жінка, щоб написав оду в честь помершої. Три роки минули, поки не скінчив оди та коли вибрався з жалібною поезією до непотішеного вдівця, побачив, що його потішила вже друга жінка.

—:—

Щасливий.

Цісар Карло V. раз в Еспанії причитав напис на гробі: „Тут спочиває Дон Мартин Іван Барбуда, великий майстер (начальник ордену) із Алькантари, він не знав, що то страх". Цісар усміхнувся до почоту та сказав: "Щасливий Дон Мартин певно ніколи не давав собі виривати зуба!"

МОЖНА БУТИ НЕВИДНИМ.

Мадярський учений Стефан Бріль у Будапешті відкрив проміні, при помочі яких можна кожний предмет зробити невидним. Досвіди виказали, що напр. мармурова статуя, освітлена тими проміннями, сталася зосім невидною. Ближчих подробиць покищо нема.

Спи, дитино!

— Спи, Славчику, мамця мусить іти з татком до хорої бабці.

— Не хочу сам спати, хай прийде до мене Мариня.

— З тобою буде ангел хоронитель, а Мариня мусить у кухні теребити бараболі.

— Хай ангел хоронитель теребить бараболі — кричить Славчик, — а Мариня хай прийде до мене!

Добрий лік.

Стрілець Шпонька закатарений, кашляє і пчихає. Його приятель дає йому раду:

— Слухай, Спонька, ти мусиш взяти на прочищення.

— А то поможе?

— Напевно.

На другий день під вечір стрічаються знов оба.

— А що, Шпонька, кашляєш?

— Ні, ...боюся! — відповідає той, тримаючися за живіт.

На антиалькогольнім відчиті.

— Тут бачите легені пияка, на яких видно, який шкідливий вплив має на легені алькоголь?

— А довго вони тут лежать?

— Вже кілька літ.

— І не псуються?

— Ні, бо лежать в алькоголі.

Поплутала.

— А то, кумонько, у нас нещастя.

— Яке?

— Та присудили мому за місяць ковбаси кільо арешту.

ЗВІРЯТА НА ЛАВІ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Коли переглядаємо старі судові хроніки, подибуємо нераз правдиві дивогляди, як напр. такі, що до суду взивали звірят як обвинувачених або свідків. У Франції в 1740. році відбулася зовсім правильна розправа проти... корови, що вбила селянина. Трибунал засудив корову на кару смерти на шибениці, а кат виконав присуд згідно з принятим правильником. У XV. століттї такі розправи відбувалися дуже часто. Звірята, що живуть на волі, як птахи та комахи, підлягали духовному судови, худоба та домашні звірята підлягали кримінальній юрисдикції судів. Судова розправа була таксама, як проти обвинувачених людей. Звірята діставали також оборонця з уряду. Колиб до сьогодні не збереглися акти та протоколи з тих дивовижних розправ, можнаб усе вважати, за жарт або видумку. А тимчасом зберігся оригінальний рахунок із 1403. року, що його виставив кат за повішення... свині, яка вбила маленьку дитину й зїла.

Подибуємо теж у старих судових актах звіт із розправи проти... бика, що взяв на роги й убив чоловіка. Та найцікавіша була розправа проти курки, що відбулася в суді в Базелі (Швайцарія) в 1474. році. Курка ця дожила, як для свого роду, поважний вік — 11 літ і тоді, ще після кількалітньої перерви знесла яйце. Це дуже налякало її власників, що добачували в цьому „чортівські штучки". Курка підозріла в чарах станула перед міським судом і після недовгої розправи разом з яйцем, яке знесла, згоріла на стосі.

При війську.

Вістун викладає новобранцям про кріс:

— Це є кріс французької піхоти, довгий 170 цм., зроблений з найкращої англійської сталі. А це є багнет від цього кріса, зроблений з цього самого металю. Стрілець Тичка, скажи мені, що це є?

Стрілець відповідає:

— Це є кріс французької піхоти, довгий 170 цм., зроблений з найкращої англійської сталі.

— Добре, а що це є?

— Це багнет.

— З чого зроблений?

— З англійської сталі.

— Ні! Запамятай собі, тумане вісімнацятий, що він є зроблений з цього самого металю.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Замісць вінка на могилу.

На похороні бл. п. Зарудного замісць вінка на могилу жертвували на визвольну боротьбу по 50 ц.: Д. Підгайний, М. Підгайний, Т. Марак, А. Цапко, І. Колодій; по 25 ц.: Розалія Підгайна, В. Могильський, В. Гетманюк, М. Паламар, Н. Н., М. Самордак. Разом вислано до краю через Обеднання $4. Збіркою занявся підписаний.

М. Підгайний.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Жінки помагають Господарській Академії.

Заходом Жіночого Запомогового Товариства відбувся дня 17-го березня вечорок, з якого дохід призначено на допомогу Українській Господарській Академії в Подєбрадах. Жінки прилагодили добру вечерю і чудову програму.

Пані Доманчук розпочала програму коротеньким вступним словом і представила панію Рудик, яка відіграла й відспівала два соля. Потім панна Гасяк і Роман Боднарчук відспівали дует, а п. Рибак говорив про цю господарську школу в Подебрадах. Панна Олихана і п. В. Заблоцький відіграла на пяні дует, а пані Кульпак відспівала сопранове сольо „На що мені чорні очі". Панна Батюк відспівала „Даремно я по білім світу", а пані Молюк виголосила дуже вдалий монольог.

Другу промову на вечорку виголосив п. С. Мостовий. На пяні солістам приґравали Ольга Рудик і Стефанія Ільків.

Забаву закінчила промовою пані П. Боднарчук. Чистого доходу було $25.

Анна Штен.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН. (229)

Пізно зполудня другого дня Тарзанового пошукування впавшого літака суп Ска почав летіти за слідом Тарзана. „Не трать свого часу на Тарзана, бо Тарзан ще повні сил", сміявся Тарзан до супа. Але суп ще далі кружляв над ним. Тарзан почув неприємне прочуття.

„Ска знає", він думав собі, „що з цього місця ніхто живий не виходить". Потім він отрясся з прикрих почувань та в гніві кинув каменем за птахом. Далі він спустився по узбічу балки, поки не дістався на її дно.

Він побачив перед собою кістяк людини в ржавіючім панцирі. Власне в хвилі, як він приглядався цій пригадці, що тут уже згинув інший чоловік, почув несподівано гук вистрілу. Звук походив з полудневої частини балки.

Відгуки вистрілу залунали далеко, відбиваючися від стрімких стін вузького просмику. Заки ще втихли відгуки, Тарзан скочив уперед та побіг у напрямі вистрілу. Це був перший знак, що його двоє знайомих живі. Але що це мало значити? Як він оббіг скрут балки, перед ним представився дивний вид.